

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
Кафедра педагогіки та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

О.А. Кузнецова

27 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Ступінь магістра

Галузь знань: 23 Соціальна робота

спеціальності: 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма: Соціальна робота

2021 – 2021 навчальний рік

Розробник: Вдовиченко Раїса Петрівна, доцент кафедри педагогіки та інклюзивної освіти,
кандидат педагогічних наук, доцент _____ Р.П. Вдовиченко

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та інклюзивної освіти

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ А.І. Яблонський

«26» серпня 2020 р.

АНОТАЦІЯ. У межах цього курсу студенти продовжують формувати інтегральну компетентність, особистісні та професійні уміння та навички, а саме: ознайомлюються з системою вищої освіти, тенденціями і перспективами її розвитку, організаційно-правовим забезпеченням вищої освіти в Україні, оволодівають основами дидактики вищої школи, сучасними вимогами до організації занять у закладі вищої освіти, удосконалюють навички необхідних для здійснення кола їхніх майбутніх обов'язків, повноважень та функцій.

Ключові слова: викладач закладу вищої освіти, педагогіка вищої школи, педагогічна концепція, виховання, навчання, освіта, спадковість, середовище, активність особистості, педагогічний процес, дидактика та її структура, зміст освіти, знання, навчальний предмет, навчальний план, навчальна програма, підручник, державні стандарти.

ABSTRACT. Within this course, students continue to develop integrated competence, personal and professional skills, namely: get acquainted with the system of higher education, trends and prospects for its development, organizational and legal support of higher education in Ukraine, master the basics of higher school didactics, modern requirements for organization of classes in a higher education institution, improve the skills necessary for the implementation of the range of their future responsibilities, powers and functions.

Key words: teacher of higher education institution, pedagogy of higher school, pedagogical concept, education, training, education, heredity, environment, activity of personality, pedagogical process, didactics and its structure, content of education, knowledge, subject, curriculum, curriculum, textbook, state standards.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 23 Соціальна робота	<u>Нормативна</u>
Індивідуальне науково-дослідне завдання: портфоліо	Спеціальність: 231 Соціальна робота Освітньо-професійна програма: Соціальна робота	Рік підготовки:
		2019 -й
Загальна кількість годин - 120		Семестр
		2-й
		Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Вид контролю: екзамен

Мова навчання - українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40/80 (30% до 70%)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Педагогіка вищої школи” є: формувати цілісну систему знань про освіту у вищій школі, здатність розкрити концепції, основні теорії, методологію, технології та методики викладання навчальних дисциплін в університетській освіті, а також оволодіння комплексом професійних умінь та навичок необхідних для здійснення їхніх майбутніх обов’язків, повноважень та функцій.

1.2.Завдання курсу:

- засвоєння психолого-педагогічних і теоретико-методологічних засад професійної діяльності майбутніх викладачів ВНЗ;
- визначення соціо-психологічних закономірностей розвитку студента ЗВО;
- опис і засвоєння змісту і методів викладання і виховання у ЗВО;
- засвоєння педагогічних технологій в умовах кредитно-модульної системи начального процесу; – оволодіння навичками ефективних комунікацій в умовах демократизації і гуманізації навчального процесу і персональної відповідальності за процес навчання.

Передумови для вивчення дисципліни:

Навчальна дисципліна складається з 4-х кредитів

Програмні результати навчання:

ПРН 1	Знати структуру вищої освіти України та інших країн; Знати наукові закономірності, принципи та методи здійснення педагогічного процесу. Знати структуру педагогічної системи закладу вищої школи, особливості організації науково-педагогічної діяльності; Знати та вміти використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення вищої освіти;
ПРН 2	Знати системні концепції різноманітних видів навчальних і позааудиторних занять, організації виховного процесу у вищій школі; Організовувати ефективну освітню роботу у закладі вищої освіти; Організовувати ефективну дидактичну систему організації навчального процесу; Застосовувати різноманітні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.
ПРН 3	Проводити теоретико-методологічні дослідження з удосконалення педагогічної системи у вищій школі.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання .
ЗК-2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.
ЗК-3	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно
ЗК-4	Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації.
ЗК-5	Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства.
ЗК-6	Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища.
ЗК-7	Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії.
ЗК-9	<i>Інформаційно-комунікаційна.</i> Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя й у повсякденному житті.

II. Фахові:

ФК-1	Здатність використовувати форми, методи, технології та враховувати принципи науково-педагогічних досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та
------	---

	прогнозувати розвиток педагогічних процесів у системі вищої освіти.
ФК-2	Здатність і готовність проектувати та застосовувати сучасні педагогічні технології, аналізувати та оцінювати різноманітні психолого-педагогічні, методичні фактори, передбачати можливі наслідки їх застосування.
ФК-4	Здатність і готовність застосовувати сучасні методи, технології, прийоми, засоби навчання і виховання у сфері освіти, спираючись на знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу і методик навчання.
ФК-5	Здатність і готовність вдосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості, володіння культурою спілкування державною та однією з іноземних мов.
ФК-6	Здатність і готовність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології, опрацьовувати різні види інформації.
ФК-7	Здатність працювати, отримувати результат, ухвалювати рішення та відповідати за них.
ФК-8	Здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкурентоспроможність.

Мова навчання – українська.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні.

Тема 2. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи.

Тема 3. Організація навчального процесу у вищій школі .

Тема 4. Загальна характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі.

Тема 5. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми.

Тема 6. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента.

Тема 7. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування.

Тема 8. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація.

Тема 9. Управління закладом вищої освіти.

Тема 10. Науково-педагогічний працівник закладу вищої освіти.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні.

Тема 2. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи.

Кредит 2. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 3. Організація навчального процесу у вищій школі .

Тема 4. Загальна характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі.

Тема 5. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми.

Кредит 3. ВИХОВНА РОБОТА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 6. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента.

Тема 7. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування.

Тема 8. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація.

Кредит 4. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ЗВО

Тема 9. Управління закладом вищої освіти.

Тема 10. Науково-педагогічний працівник закладу вищої освіти.

4. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
Кредит 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ						
Тема 1. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні.	12	2	2			8
Тема 2. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи.	12	2	2			8
Кредит 2. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ						
Тема 3. Організація навчального процесу у вищій школі .	12	2	2			8
Тема 4. Загальна характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі.	12	2	2			8
Тема 5. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми.	12	2	2			8
Кредит 3. ВИХОВНА РОБОТА ВИЩОЇ ШКОЛИ						
Тема 6. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента.	12	2	2			8
Тема 7. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування.	12	2	2			8
Тема 8. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація.	12	2	2			8
Кредит 4. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ЗВО						
Тема 9. Управління закладом вищої освіти.	12	2	2			8
Тема 10. Науково-педагогічний працівник закладу вищої освіти.	12	2	2			8
Усього годин	120	20	20			80

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1.</i> Кредит 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ		
1.	Тема 1. Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні.	2
2.	Тема 2. Мета і основні завдання педагогіки вищої школи.	2
<i>Кредит 2.</i> ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ		

3.	ція навчального процесу у вищій школі .	2
4.	Тема 4. Загальна характеристика форм і методів організації навчання у вищій школі.	2
5.	Тема 5. Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми.	2
<i>Кредит 3. ВИХОВНА РОБОТА ВИЩОЇ ШКОЛИ</i>		
6.	Тема 6. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента. .	2
7.	Тема 7. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування	2
8	Тема 8. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація.	2
<i>Кредит 4. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ЗВО</i>		
9.	Тема 9. Управління закладом вищої освіти.	2
10	Тема 10. Науково-педагогічний працівник закладу вищої освіти.	2
Всього:		20

6. Теми практичних занять

№	Тема	Кількість годин
1	Становлення освіти й вищої школи у світі і в Україні	2
2	Дидактичні основи викладання у вищій школі : системі вищої освіти	2
3	Інноваційні педагогічні технології активізації навчання	2
4	Методи і форми активізації навчального процесу	2
5	Навчально-творча діяльність студентів у педагогічному процесі	2
6	Складання індивідуального навчального плану викладача та робочої програми дисципліни	2
7	Методика проведення практичного заняття	2
8	Методика проведення лекції	2
9	Управління системою освіти ЗВО	2
10	Науково-педагогічний працівник закладу вищої освіти.	2
	Разом	20

8. Самостійна робота

Денна форма навчання

№	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Європейська освітня інтеграція Національна доктрина розвитку освіти (Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. - № 347/2002) // Освіта України. - № 29, 18 липня 2001 р. – С.4-6.; Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К.: Райдуга, 1994. – 61	8

2	Тема 2. Дидактичні основи підготовки кадрів вищої освіти Закон України «Про вищу освіту» // Урядовий кур'єр. – 2014. - № 86. - 15 травня. Національна рамка кваліфікацій / Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. – Київ.	8
3	Тема 3. Організація навчального процесу у вищій школі. Положення про організацію навчального процесу у вищій школі; Положення: „Індивідуальний навчальний план студента освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр” // Деканати факультетів	8
4	Тема 4. Методичні основи викладання у вищій школі Статут Миколаївського національного університету ім. В.О. Сухомлинського	8
5	Тема 5. Методологічні основи активізації навчального процесу (Положення „Проектування організаційних моделей управління навчально-виховним процесом”)	8
6	Тема 6. Організація кредитно-модульної технології навчання Положення „Про організацію навчального процесу підготовки фахівців за кредитно-модульною системою»	8
7	Тема 7. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента.	8
8	Тема 8. Самовиховання студентів в умовах вищих навчальних закладів та його мотивація.	8
9	Тема 9. Управління закладом вищої освіти.	8
10	Тема 10. Науково-педагогічний працівник закладу вищої освіти.	8
	Разом	80

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Основне завдання цього виду діяльності: Підготовка індивідуального завдання та його захист шляхом співбесіди забезпечить не лише поглиблення та деталізацію теоретичних знань, отриманих студентами на лекційних та практичних заняттях та в процесі їх самостійної роботи, але й прищеплення практичних умінь та навичок роботи обґрунтовані висновки.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота виконання завдання;
- обґрунтованість висновків;
- використання статистичної інформації та довідкової літератури;
- наявність конкретних пропозицій;
- якість оформлення;
- вміння захищати результати проведеного дослідження.

10. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано

E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю.

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік, захист пошуково-дослідницької теми, складання конспекту рекомендованої літератури, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

- *Методи письмового контролю:* письмове тестування, підсумкова письмове тестування, звіт, реферат, контрольна робота, конспект першоджерела, конспект лекції, написання наукової статті.

- *Комп'ютерного контролю:* тестове опитування, презентація наукової теми.

- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно:** якщо студент активно працює протягом усього практичного заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом практичного заняття і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної літератури та законодавства з питань управління ЗСО, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення й висновки, правильно виконує навчальні завдання, допускаючи не більше 1—2 помилок або описок.

Студенту виставляється **дуже добре:** добре знання матеріалу, незначні помилки і неточності у відповідях, швидке орієнтування при розв'язанні навчальних завдань, достатньо високий рівень загальної обізнаності з предмету та адаптивності при доборі потрібного матеріалу.

Студенту виставляється **добре:** виставляється за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом практичного заняття, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване фактами, з посиланнями на відповідні нормативні документи та літературні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. Але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів і подій або допущені 1—2 логічні помилки.

Студенту виставляється **достатньо:** задовільний рівень знань матеріалу, здатність його аналізувати під керівництвом викладача, розуміння окремих понять, суттєві неточності у відповідях.

Студенту виставляється **мінімальний задовільно:** виставляється в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, законодавства та навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки й розв'язувати проблемні задачі. Але на занятті поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу або 3—4 логічних помилок.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 240 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

***Примітка.** Коефіцієнт для екзамену– 0,6. Екзамен оцінюється в 40 б.

КР.1		КР.2			КР.3			КР.4	
T 1	T2	T 3	T 4	T 5	T6	T 7	T8	T9	T10
20	20	20	20		20	20	20	20	20

Контрольна робота	іспит	Накопичувальні бали
40	160	400

10. Засоби дігностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint - Презентація), практичні заняття, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

5). Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності.

14. Рекомендована література

Базова

1. Закон України "Про вищу освіту". Закон від 01.07.2014 № 1556-VIIvz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
2. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради УРСР . – 2017. – N 34. – Ст. 451.
3. Наказ МОН України. Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи № 943 16 жовтня 2009 року
4. Положення про державний вищий заклад освіти. Постанова КМ України від 05.09.1996 р. №1074 // Інформ. збірник Мін. освіти і науки України. – К., 1997. - №1. – С.3-22.
- 5.Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття») : Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 03. 11.2004 р.
- 6.Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова Кабінету Міністрів України N1341від 23 листопада 2011 р.

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1326289476970265/page5>

7. Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації : Наказ МОНмолодьспорту України № 384 від 29 березня 2012 р. : реєстр в Міністерстві юстиції від 3 травня 2012 р. за № 711/21024.

8. Про Положення про національний заклад (установу) України : Указ Президента України N 1334/2004 (1334/2004) від 02.11.2004 р.

9. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25 червня 2013 року.

Підручники

1. Андрущенко В. П. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти / Василь Григорович Кремень (ред.) / В.П. Андрущенко та ін. – К. : Педагогічна думка, 2009. – 256 с.

2. Педагогіка вищої школи: підручник / В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, І.С.Волощук, О.В.Глузман, Н.В.Гузій, Н.М. Дем'яненко, Н.О. Дівінська, М.Б.Євтух, С.А.Калашнікова, О.А.Комар; Ін-т вищ. освіти АПН України. – К.: Пед. думка, 2009. – 256 с.

3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульнорейтинговою системою навчання. 2-ге вид.-К.: Центр учбової літератури, 2011.- 384 с.

4. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій / В.П. Головенкін. – К.: КПІ, 2007.

5. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник. / Гура О.І. – К.: Центр навч. літ., 2005. - 224 с

6. Педагогіка вищої школи: Модул. лекц.-практ. курс / О.М.Ельбрехт; Європ. ун-т. – К., 2005. – 80 с.

7. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмелюк, А.В.Семенова, І.О.Бартенева, І.М. Богданова. – 3-є вид., переробл., доповн. – К.: Знання, 2007. – 495 с.

8. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.В.Кудіна, М.І.Соловей, Є.С.Спіцин. – 2-ге вид., доповн. і переробл.. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.

9. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.

10. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.

11. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб.(для студ. вищ. навч. закл) / В.Ортинський-К.: Центр учбової літератури, 2009.-472 с.

12. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб. / О.Г.Мороз, О.С.Падалка, В.І.Юрченко; Ред.: О.Г.Мороз; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова, Ін-т вищ. освіти АПН України. – К., 2003. – 267 с.

13. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2010. – 456 с.

Допоміжна

1. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.- Вип.24.- С. 108-111

2. Андрущенко В. Інтеграція цінностей: педагогічний досвід Європи. Стаття перша. Велика хартія Університетів // Вища освіта України. – 2013. - № 1. - С. 3-8.

3. Бєседіна Л.М. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах [Текст]: методичний посібник / Л.М.Бєседіна, О.І.Сторубльов. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Логос, 2009. – 204 с.

4. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. — 169с.

5. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005.- 252

6. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис : [творчий викладач. Педагогічна майстерність. Культура мислення, почуттів, поведінки, педагогічного спілкування, самоосвіти викладача] / В.Буряк // Вища школа. – 2010. – № 3-

4. – С. 11-35.
7. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.
8. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. / О.І. Вишневський. - Вид. 3-є, доопрац. і допов. - К.: Знання, 2008. - 568
9. Вітвицька, С.С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. - К.: Центр навчальної л-ри, 2005. - 398 с
10. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібник – Донецьк: Вид-во "Ноулідж" (донецьке відділення), 2010. – 242 с.
11. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник / О.І. Гура. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
12. Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В.С. Журавський. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. – 416 с.
13. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. – 2-ге вид., доп. і переробл / В.В. Кудіна та ін. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.
14. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. - К.: Знання, 2012. – 486 с.
15. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
16. Максим'юк С.П. Педагогіка: навч. посібник / С.П. Максим'юк. – К.: Кондор, 2009. – 670с.
17. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка / А.А. Марушкевич. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. – 80 с.
18. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В.Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 С.
19. Освітні технології: навч.-метод. посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіхтенко, О.М. Любарська, К.Ф. Нор; за ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
20. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально- метод. посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. - Одеса, 2002 - С.424
21. Чернілевський Д. В. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Вінницький соціально-економічний ін-т Ун-ту «Україна» / Д.В. Чернілевський. – Вінниця, 2006. – 402 с.
22. Ярошук Л. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навчальний посібник /Л.Г. Ярошук. – Луцьк, 2010. – 308с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://www.mon.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : <http://naqa.gov.ua>
3. Національний Темпус-офіс в Україні. – Режим доступу до сайту: <http://tempus.org.ua/uk/vyshha-osvita-ta-bolonskyj-proces.html>
4. Офіційний сайт ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.unesco.org/>
5. pidruchniki.ws/pedagogika
6. readbookz.com/books
7. pedagogika.ucoz.ua
8. ukrkniga.org.ua
9. Библиотека им.В.И.Вернадського www.nbu.gov.ua
10. <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=38936&pg=0> Словник-хрестоматія педагогічних понять. Загальні основи педагогіки, теорія виховання, дидактика,

ШКОЛОЗНАВСТВО

11. <http://feb-web.ru/feb/lomonos/default.asp> фундаментальна електр.бібліотека
12. <http://ru.wikipedia.org/wiki> Википедия
13. <http://www.testolog.narod.ru/history1.html> Аванесов, тестологія
14. <http://www.s112.com.ua/index.php?page=quality> зразки тестів та відповіді
<http://www.testportal.gov.ua/index.php/text/rezhim/>
15. http://pidruchniki.com.ua/18520902/pedagogika/literatura_pedagogika електронна бібліотека підручників
16. <http://www.twirpx.com> суперелектронна бібліотека (100 балів)
17. www.ukped.com (педагогічна література)
18. <http://enc-dic.com/pedagogics> педагогічна енциклопедія
19. http://www.foxdesign.ru/aphorism/author/author_m.html афоризми світу+народна педагогіка
20. http://infopedagog.blogspot.com/2009/01/blog-post_143.html педагогіка ВШ
21. "www.rada.gov.ua нормативно-правові документи
22. <http://www.metodportal.net> методпортал по всіх предметах